

Szerkesztői iroda

és
kiadóhivatal:
Ifj. Cirner Józsefuél
Magyar-utca 2. sz. n.,
hova ugy a lapszelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és hirde-
tések bérmentesen
küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik
minden vasárnap.

KÖZÉRTDEK

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre pos-
tán küldve
egész évre 4 frt,
félévre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetések díja:
□ centiméterenként
3 kr. Kereskedők és
gyárosok külön ár-
kedvezményben rés-
zesülnek. Bélyegdíj
30 kr.

Nyitltár sora 20 kr.

A házassági kihirdetés alóli felmentés.

A házassági jogról és az állami anyakönyvekről szóló törvények életbeléptetése óta majdnem naponta fordulnak elő esetek, midőn a házasulandók a kihirdetés alóli felmentést kérik az 1894. XXXIII. t.-cz. 57. §. alapján az alispántól. Miután azonban sem a törvény, sem az ahhoz kiadott szabályzat nem tartalmaz közelebbi, részletes utasításokat az eljárásra nézve, s miután a kihirdetés alóli felmentést csakis oly esetben lehet megadni, midőn a házassági törvények szerint házassági akadályok nem fordulnak elő, mivel különben az alispán a kérelmet megtagadhatja, illetőleg megtagadni köteles: érdemesnek találok kissé foglalkozni e fontos kérdéssel.

Az idézett törvényszakasz szerint a házassági kihirdetés alól felmentés csak akkor adható, ha a házasulók személyesen, szóval, vagy hitelesített okiratban kimutatják, hogy legjobb tudomásuk szerint köztük házassági akadály nem forog fenn. Hogy azonban ezen „legjobb tudomás” szerint való kijelentés nem elegendő, hanem azt bizonyítani is kell, abból is következtetem, hogy a szabályzat 59. §. szerint a kihirdetés alóli felmentés alapján a házasság azon-

nal jogérvényesen megköthető, tehát az alispán fölmentő határozatát tartalmazó okmány felmutatása után, ha csak időközben fontos házassági akadály nem merült fel (pl. a házasuló elmebeteg lett, részegen jelentkezik a házasságkötésre, a szülők vagy a törvényes képviselő visszavonták a beleegyezést stb.), az anyakönyvvezetőnek a házasság kihirdetésére vonatkozó részletes vizsgálatai elmaradnak, már pedig ily módon sok oly házasság jöhetne létre, mely megsemmisíthető, vagy megtámadható az 1894. XXXI. t.-cz. IV. fejezete szerint, de másfelől a büntető határozatok is érvényesülhetnek a hanyagul eljáró tisztviselők ellen.

Legcélszerűbb volna mindenesetre, ha a házasulók a lakhelyük szerint illetékes anyakönyvvezető előtt jelentkeznenek, aki a kihirdetésre vonatkozó adatokat a házassági jogról szóló törvényhez kiadott szabályzat 7-ik számú mintája alatt foglalt kihirdetési, házasulási jegyzőkönyv szerint felvonná, és azt azon kérelemmel terjesztené be, a házasulóknak a jegyzőkönyvbe felvett kívánatára, az alispánhoz, hogy miután házassági akadály nem forog fenn, adja meg a kihirdetés alóli felmentést, s ezen betérjesztéshez csatolja a keresztleveleket, szülői beleegyezést stb. Ez esetben, ugy-

vélem, a felek személyes megjelenése főleg az alispánnál.

Ha pedig a házasuló felek maguk akarják megnyerni a felmentést, és nem ismeretesek az alispán előtt, kinek mindkettőn be kell magukat személyesen mutatni: szükséges egy előjárásági (vagy anyakönyvvezetői) bizonyítvány a házasuló felek illetőségi, avagy állandó tartózkodási helyéről, avégből, hogy a házasságkötés engedélyezése az illetékes anyakönyvvezetőnek adassék tudtára.

Szükséges a házasulandók keresztlevele; a 24 éven alóli kiskorúak házasságához a szülői vagy gyámi beleegyezés szóval vagy hiteles írásbeli nyilatkozattal; szükséges az elvált házastársnak az elváltató jogérvényes ítélet, az özvegy nőnek néhai férje elhalálási bizonylata (miután tilos a nőnek új házasságot kötni házasságának megszűnésétől, vagy érvénytelenné nyilvánításától számított 10 hónap eltelté előtt).

Csak ezen adatok figyelembevételével adhat jegyzőkönyvi tárgyalás után az alispán a kihirdetés alól felmentést, melynek érvényessége egy esztendeig tart.

Szükségesnek tartottam ezeket, néhány esetből szerzett tapasztalat után, elmondani; a további gyakorlat bizonyára még helyesebb utmutatást fog adni; addig is azonban kérem az igen

TÁRCZA.

Ideál.

Ugy rémlík, mintha láttalak vón',
Fényes, búbajos, szent alak!
Szívemnek olyan ismerős vagy;
Oh bizonyára láttalak!
Tán az első dal rezdülésén
A végtelen összhang te voltál;
Talán az embermillióknak
Lelkén neked épült az oltár!

Hol láttalak? Tán ott lebegettél
A nagyság legmagasb fokán,
S a vérző isten bús szívében
Te reszketél a Galgotán.
S hogy egy dicsőbb élet szerelmét
Vigasz gyanánt hirdesse folyvást:
Te keltéd a marttyrok ajkán
A végső, idvezült mosolygást!

Hol láttalak? Tán átsugárzád
Megtört anyának bús szemét,
Amint magáról tépte rongyát
S befődte fázó gyermekét?
Szegény parány! úgy sirt, nyöszörgött,
Hogy végső áldozatra kérte,

És ő az üdvösséget érzé,
Hogy szíve megszakadhat érte!

Hol láttalak? Egy ember arcán,
Ki utcasarkon éhezett
S megtébolyltán úgy sovárgott
Kincsgarmadát, aranyhegyet;
Kainok lába megtaposta
És meghalt elhagyottan, árván,
De homlokán te ott ragyogtál
Bús fellegen fényes szívárvány

Hol láttalak? Kórházi csöndben,
Nyögéstől rengő ágy felett.
Könny voltál a részvét szemében,
Mely ott titokban reszketett.
A könny leperdül. Melegétől
Az élet újra visszatérhet;
Nincs a halálnak diadalma!
A dermedő Lázár fölebred!

Hol láttalak? Oh mindenütt tán,
Hol dobbanó szív él, hevül!
Hol a muló percz ihletében
Az emberarcz megistenül;
Hol láng lobog a néma szemben,
Hol nő, dagad érzések árja;
Hol titkos kéz roppant erővel
A rabok börtönét kitarja!

Oh mindenütt! Künn a világban
S itt benn a szívben egyaránt
Te élsz, te alkotsz, melegítesz,
Te fény sugar, te büszke láng!
S mégis talány vagy! Itt e földön
Szemem titkodba soh' se láthat;
Mint életünkről, rólad is csak
A siron túl vár magyarázat!

Szabó Jenő.

I t é l e t.

A tekintetes királyi törvényszék helyet foglalt a hosszú, zöld asztalnál, a közönség visszafojtotta lélekzetét, s két szuronyos börtönőr bevezette a vádlottat.

Halvány, sápadt fiatal ember volt.

Nehezen támolygott a részére kijelölt padhoz, néma főhajással köszöntve a bírákat, reszketeg, elfogult hangon felelt a szokásos kérdésekre. Elmondta, hogy 28 éves, földmivelő, vagyontalan, büntetve nem volt még soha.

Azután csend lett.

A bírák, a jegyzők keresgéltek a nagy aktacsomag között, míg az elnök szelid, jó-ságos hangon a vádlotthoz fordult.

tisztelt anyakönyvvezető urakat, hogy nagybecsű észrevételeikkel e kérdést is a leghelyesebben megoldani segítsenek.

Török Bertalan.

Papi értekezés N.-Enyeden.

(Folytatás.)

Magának az egyházi szertartásnak: az esketés végrehajtásának fontos kérdésében a vélemények nagyon megoszlanak, s csak annyiban egyeznek meg, hogy az esketésnek jövőre is 2 tanu jelenlétében kell történnie. Egyfelől, mint egyik szélsőség, állanak azok, kik az eddigi gyakorlatot minden módosítás nélkül fenn kívánják tartani a szokásos kérdések elhagyásával, sőt hangsúlyozni akarják az aktus alkalmával, hogy a polgári kötés teljes érvényűvé csak az egyházi szertartás által válik. Ez aethikai szempontból lehet indokolt, de valójában nem egyéb, mint a nemzeti állam jogrendszerére elleni tüntetés tovább fűzése. Sőt azt is állítom, hogy a magyar protestánsizmusnak éppen aethikai érzése tiltakozik az ellen, hogy a nemzeti állam konszolidációja ellen, hozzá még ilyen gyakorlati érték nélkül, agítaljon. E tekintetben igen érdekes és helyes a Mitrovich nyilatkozata, melyet szó szerint idézek: „Csak gondoljuk meg komolyan azt, hogy mit jelent valójában az, amit Csiky Lajos az egyházi eskü megerősítő liturgiái záradékában mondani kíván, hogy t. i. most már a házastársak Isten törvénye szerint is egymáséi: s én azt hiszem, egyszerre át fogjuk látni, hogy itt az állami törvények erkölcsi megkisebbitése van kimondva, kegyeskedő szavak kíséretében, amikor az Isten törvénye van nagy nyomatékkal hangsúlyozva az állami törvényekkel szemben.” (Tanulm. 70-ik lap.) Azonban odáig nem követhetem a Mitrovich álláspontját, — mely a másik szélsőséget képviseli — hogy az eskü teljesen elmaradjon, mert bár igaza van abban, hogy az egyházi aktus végzése alkalmával kerülnünk kell még a látszatát is annak, mintha az egyházi áldás az ő szavai szerint „újra való megesketés” volna, s így a polgári és egy-

házi kötés egymással szembe állítottassék, — de igaz az is, hogy az eskü elhagyása által az egyházi aktus méltósága nagyon alá szállana. Az olyanszerű fogadalom, mint a aminőt az eskü helyett Mitrovich ajánl, hollandi és francia mintára, vagy pedig Német Sándor a Prot. közl. 25. számában, — semmi esetre sem pótolja az esküt, mely az eddigi aktusnak is magyát képezte. Kerülnünk mindkét szélsőséget. A vallási aktus végrehajtásánál azon elvet fogadjuk el vezérül és kövessük, hogy az állam joga szabadon érvényesülhessen, a vallás-erkölcsi érdekek megcsorbulása nélkül. Eddig az eskü szolgált a házasság jogi és aethikai értékének biztosítékául; jövőre a jogi érték elveszett, de annál szükségesebb, hogy az aethikai még teljesebben kidomborodjék. Tehát az egész aktusban erre kell kiváló súlyt fektetnünk. Rövid fohász, esketési agenda, de ez legyen mindenek felett evangéliumszerű, eskü és rövid áldás alkotnák tehát jövőre az esketési aktust. A szokott kérdések fölvetése az aktusból kimarad. Azonban az eskü szövegében némely módosításokat kívánatosnak tartok. Először a „veszem magamhoz” és „megyek hozzá” kifejezések, mivel a házasság már tényleg jogilag meg lett kötve az egyházi szertartás előtt, s így bevégzett ténnyel fogunk szemben állani, a mult idő alakban lesz használendő: „vettem magamhoz” és „mentem hozzá”. A második módosítás volna a „holtomiglan holtáiglan” kifejezés mellőzése. Hiszem, hogy e tekintetben ellenkező véleménnyel is fogok találkozni, de megvallom, hogy az eddigi gyakorlat szerint is anomáliának tartottam ezen kifejezés használatát. Avagy kell-e nyilvánvalóbb kontradikció, mint az, hogy ugyanazon lelkészekből, kik holtig való esküt vettek be a házasság felektől, alakult törvényszék oldotta fel az eskü alól a feleket? Sőt jövőre már a váló-perék elbírálása, a házassági szövetség felbontása kizárólag állami jog, s a mi „eskünk” felett a feloldás iránt többé határozni nem lesz jogunk. Igaz, hogy ezen indoklás inkább az eskü teljes mellőzést involválja in ultima anylisi, de morális érdekből mégis az eskü fenntar-

tását helyeslem ezen módosításokkal, mert így egyfelől épségben fog maradni az aktus méltósága, másfelől pedig „kifejezetten” nem fogunk olyan „holtig” tartó esküvésre alkalmat szolgáltatni hűveinknek, melyről jól tudjuk, hogy a felek életében úgy is felbontható. Ezt mi eddig is így tudtuk, most a törvény ezen felfogást azokra is kiterjesztette, akik nem ezt hitték.

Ilyen alkalmazásban akként illeszthetjük be az új viszonyok keretébe az egyház közreműködését, hogy szabadon érvényesülhetnek az állam jogai, de esoribatlanul fennmaradhatnak a gondjainkra bízott vallás-erkölcsi érdekek is. De arra kiváló gondot kell fordítanunk, hogy a házasság felek még a polgári kötések napján igyekezzenek igénybe venni a vallásos szertartást. E tekintetben elég megnyugtató a törvény végrehajtására vonatkozó utasítás azon intézkedése is, hogy az anyakönyvvezetők úgy osszák be a hivatalos órát, hogy az e tekintetben akadályul ne szolgáljon.

Reflektálnom kell még egy pár kapcsolatos kérdésre.

A házasságok egyházi megkötésénél, valamint az egyéb funkcióknál is az „illetekesség” kérdése jövőre is változatlanul marad, de helyeslem a püspöki konferencia azon utasítását, hogy a keresztyén és nem keresztyén felek között kötendő házasságok alkalmával, amennyiben a felek kívánni fognák, részeltetnünk kell őket az egyházi szertartásban. Eddig terjed az utasítás, de, ambar az „eskü” változatlan fenntartását ajánlja a konferencia, arról nem szól, hogy akkor az eskü bevétele miként történjék. Avagy nem világos absurdum volna, ha a Krisztus-tagadó izraelitát a szent házasságra s abban éppen az által a megtagadott Krisztusra esketnők meg? Ilyen esetekben a vonatkozó kifejezést úgy vélem módosítandónak: „Esküszöm a Mindenható, egy örök Istenre, hogy” stb. Nem tudom fog-e erre alkalom akadni, de a lehetőség megvan.

Szólanom kell az esketési stóláról. A stóláról általában úgy vélekedem, hogy — ha és amennyiben az egyházi funkciók igénybe vételét gátolná — egészen eltörölendő, csak-

— Bogár Imre, maga azzal van vádolva, hogy megölte a feleségét, Erődi Terézt, s őszinte, töredelmes vallomással beismerte tettét a vizsgáló bíró előtt is. Beszélje el, hogyan történt az eset.

A terem legköze kezdett fojtóvá lenni.

A vádlott fölemelkedett a két szuronyos börtönőr között s halovány arcát reszketeg, bágyadt pir öntötte el. Fekete, hullámos fürtjeit beragyogták az ablakon keresztül szűrődő napsugarak, valami melegítő őszi verőfény, míg a lelkéből felszakadt egy nehéz sohajtás.

— Tekintetes törvényszék. — szólott lassu, vontatott hangon, — igaz amit mondtam: megöltem az asszonyt! . . .

— A részleteket, az előzményeket beszélje el Imre.

A halovány ember pillanatig hallgat, mintha emlékezetében keresne valamit, azután megszólal:

— Hideg, novemberi est volt. Lakodalmat ültünk a Gergelyi háznál. A feleségem, a Teresi, nem bírt a kedvével s ha elhallgatott a muzsika, ő gyújtott rá a nótára, versenyt danolt Timár Ferkével, azzal a legénynyel, aki megölte a boldogságomat, aki miatt most mint gyilkos állok itten.

— Hát olyan nagy bűn az, ha egy legénynyel danolt?

— A becsületes asszonyok nálunk más-képp szoktak mulatni, uram. Azután a falubeliek beszéltek, hogy a Tercsi még leánykorában sem nézett görbén a Ferkére, mióta pedig asszony, hát azóta . . .

— Nos, mi történt azóta?

— Sohasem hittem uram, hogy megcsal-hasson engem, akinek hűséget fogadott az oltár előtt. Becsületes két kezem munkájával kerestem neki a pénzt, hogy teljen víganóra, pántlikára, hogy ne legyen utolsó a felhéréseledek között; elvontam magamtól mindent, csakhogy neki legyen, s ha úgy néha megölelt két gömbölyű karjával, elfelejtettem a szegénységem, a nyomorúságom. A boldogság, a megelégedés lakott abban a gyékényes fedelű kis kunyhóban, nem ferközhetett abba be az irigység, amíg egyszer . . .

A vádlott arcán két fényes könnyesepp gördült végig.

— Megöltem azt az asszonyt, tekintetes törvényszék, mert hazug volt a lelke, tettetés a fogadása, mert a szemem előtt borult a Timár Ferke ölébe, s mert a fülem hallatára sugta a legénynek, hogy nem szeret már engem, hogy megutált és megcsal. Egvetlen szavával törte össze a szívem, amely hozzá nőtt egészen s most is érte dobog.

A bírák részvételtjesen és szánakozólag néztek a vádlottra, aki ebben a pillanatban ismét átélte mindazt a kint, ami már egyszer lelkét megfagyasztotta.

— Az esetet beszélje el, hogyan történt a gyilkosság, Imre? — kérdezte az elnök.

— Ugy éjfél táján történhetett a dolog. Sokat ittunk már. A fejem is szédelgett, a cigány pedig huzta, valami bus, szomorú, bánatos nótát, mikor oda jött az ángyom, aki tudott a Tercsi dolgáról s a fülembé sugta:

— Éppen úgy mulatsz öcsém, mint aki-nek rendbe van a fejealja.

Azt feleltem vissza:

— Mindenkinek a maga dolgára legyen gondja, nekem semmi bajom.

— Ugy? — felelt az asszony, — pedig hát nem ártana, ha jobban utána néznél a feleségednek!

— Ebben a pillanatban a cigányok is elhallgattak s én hirtelen felállva, kerestem az asszonyt. Nem találtam sehol. Mindent tüvé tettem, a nagy szobát, a pítvart, nem volt egyikben sem. Kérdezősködni akartam az ismerősöktől, az ángyomtól, hogy nem látták-e Tercsit, de nem volt bátorságom. Akkor eszembe jutott a Ferke. Hol van, ő sincsen itt? . . .

hogyan „est modus in rebus“, mert itt már az egész lelkesítő kart érdeklő anyagi kérdés áll elő. Ma az általánosabbnak látszó nézet, legalább egyelőre, a stóla épségben maradását kívánja. Ezt tartom én is helyesnek mindaddig, míg az állam megfelelő renumerációban nem részesít a konfiskált joggal együtt járt, de bizony veszendő jövedelmekért. Eppen ezért azt az álláspontot, mely a dunamelléki papsághoz intézett egyházkerületi utasításban (Pesti Hírlap f. évi 264. száma), nemkülönbön a mi püspökünk körlevelében (Ellenzék október 1.) jut kifejezésre, hogy az esketési stóla fizetése többé nem kötelező, ha a felek tetszésétől függ a meg vagy meg nem fizetés, abszolúte helytelennek tartom, mert a dolgok nagyon is lánczolatlan összeköttetésben állanak egymással. Ha nem kell fizetni az esketésért, ez könnyen felszínre hozza a kérdést, hogy akkor miért kelljen fizetni a keresztelest, majd a temetésért? végül, hogy miért kell fizetni képet? s tulsulyra emelkedhetik egy olyan áramlat, mely fölöslegesnek fogja tartani a papot. És nem ennek nyit-e utat a felekezeti nélkülség küszöbön álló törvénybe iktatása? Videant consules! Hanem ha el akarják törölni a stólát, képet: rendezzék az új idők követelményeinek megfelelően a papi javadalmakat. mert ma már a sátorponyva-készítés idejét multa! Ez a miskolci konf. álláspontja is.

Mi legyen teendőnk azokkal szemben, kik az egyházi szertartást nem fogják igénybe venni? erre a kérdésre is reflektálnunk kell. Hallottam, hogy egy igen tiszteletreméltó paptársunk azt ajánlja, hogy az ilyenektől vonjuk meg az urvacserét! Jó lesz ezt kétszer is meggondolni, mert ezzel csak az idegenkedést növelnők az egyházzal szemben, pedig a mai veszedelmes időkben, midőn a közöny már is tulon-tul nagy, nem lehet célunk az idegenkedésre okot szolgáltatni. Szép szerével igyekezzünk — ez a cura pastoralis — az ilyeneket az egyházi szertartás igénybe vételére, ha utólagosan is, rábírnunk, de a retorzióktól éppen egyházi érdekből tartózkodnunk kell.

Ezekben adtam elő a házasság-kötésre vonatkozó nézeteimet; a születések és halálozások körüli teendőinkkel röviden végezhetek.

(Vége következik.)

A vádlott letörölte izzadt homlokáról a hideg verítéket.

— Kimentem az udvarra, a kertbe, ahol hideg szél fújt s megtaláltam őket egymásra borulva, édes ölelésben . . . Ami aztán történt, arról nem tudok, tekintetes törvényszék. Megöltém az asszonyt! . . .

Keze leroskadt, a szeméből peregtek a könyvek, s kebléből felszakadt az utolsó sohajtás.

Az ügyész azután néma csendben elmondta a vádját, az ügyvéd a védelmét, s a királyi törvényszék meghozta az ítéletet, mely szerint Bogár Imre hitvesgyilkosságért 10 évi nehéz fegyházra büntetett.

— Megnyugszik az ítéleten vádlott? — kérdezte az összetört embertől az elnök.

Bogár Imre csak a fejével bólintott s megindult a szuronyos örök között a börtön felé.

Csak az ajtóból fordult még egyszer vissza, s a szemből valami hervadt virágfélét szedve elő, oda helyezte a tek. törvényszék asztalára.

— Ezt meg a lakodalom estéjén adta nekem. Tegyük a sírjára! . . .

Bibó Lajos.

A magyar tanítóság.

Időnként, oly alkalmakkor, midőn a tanítók országos érdeke, nagyobb akcióra gyülekeznek, az egész sajtó a legnagyobb elismerés hangján szól a mai tanító-nemzedékről, annak hazafias, ideális törekvéseiről. Hogy ezen a helyen alaposabban szóljunk a mai magyar tanítóságról s más tényezőkhöz való viszonyáról, érdekében áll mindenkinek tudni, kik s milyen viszonyok között nevelik a nemzet zömének jövő generációját.

Három évtized munkálkodásának az a legkiemelkedőbb eredménye az ország népoktatástügyi terén, hogy megteremtődött a mai tanítói kar, mely intelligenciában, köteleességtudásban s eszményi törekvésekben nem áll mögötte egyetlen nemzet tanítóinak sem, és amely hatalmasan kiveszi a maga részét a közügyek fejlesztésének nagy munkájából.

Ahol csak új alkotásról, valami nemes czél megvalósításáról van szó, a tanítók munkaerejét, agitációját, sőt anyagi támogatását is mindenütt ott lehet látni. Közművelődési egyesületekben, jótékonsági intézményeinknél, népkönyvtárak, társadalmi körök szervezésében a tanítók mindenütt első sorban serénykednek. A sajtó nagy területén pedig — leszámítva a professzionátus írókat — egyetlenegy intelligens osztály sem foglalt el annyi helyet, mint a tanítóság. A vidéki lapok munkatársai, fővárosiaknak levelezői, vagy direkt megbízatás nélkül is tájékozói, jórésben a tanítók sorából valók. Egy szóval az iskolán kívül igen sokoldalú tevékenységet fejtenek ki önzetlenül, anyagi haszonra való számítás nélkül, egyedül a közügyeknek való használati készségből. Pedig még mindezekbe nincs is értve az a tevékenységük, melynek színtere a tanító-egyesületi élet, a tanügyi sajtó. A mit itt végzett a magyar tanítóság, arról csak olyan, kötetekből álló tanulmányokban lehetne beszámolni, amilyent most készít a tanítóegyesületekről az orsz. bizottságuk.

Csak arra mutatunk tehát, hogy több, igen fontos törvényünk ott született a tanító-egyesületekben s onnan folyt a legerősebb agitáció meghozatala érdekében. Mindezek mellett az ifjuság nevelése, oktatásának minden nagy és kis kérdéseit állandóan igyekeznek fejleszteni abból a czélból, hogy az új nemzedékek minél hazafiasabbak, műveltebbek, önállóbbak és humánusabbak legyenek.

A közügyeknek ezt a lelkes szolgálatát, az önzetlen, ideális, nemes törekvéseket látva, egyben bizonyos lehet a magyar társadalom, abban, hogy a népnevelés jó kezében van, a mai magyar tanítóság kezében.

De éppen azért érthetetlen, és szomorú jelenség más oldalról az, hogy ez iránt a tanítóság iránt igen-igen sokan még ma is a legnagyobb elfogultsággal, sőt egyenes rosszakarattal viseltetnek. Még a tanügyi hatóságok körében is sokan vannak, akik a magyar tanítókat „félművelt“, „bárdolatlan“, „népség“-nek mondogatják, akiket hivatalosan is igyekeznek vas-zabolával fékezni s kiknek legnemesebb törekvéseit is úgy igye-

keznek feltüntetni, mint „éretlen hiúságból“, „feltűnési viselkedésből“ származó „népszerűség-hajhászat“-ot. Az ország minden részében minden semmiségért, máshol is létező, apró-cseprő emberi tévedésekért zaklatják, üldözik a tanítókat, sőt nem ritkán csupán hatalmi fitogtatásokból képesek tanító-családokat tönkre tenni, elzúllásba kergetni.

Mindez pedig onnan származik, hogy réges-régen a társadalom megszokta az akkor elzúllott egzisztenciákból toborzott „mesterek“-et, „rektorok“-at mindenki szolgájanak, sőt bolondjának tartani s a mai kor tanítójában sem akarnak egyebet látni. És ha a mostani tanítónak, — akinek műveltsége, képzettsége van legalább is akkora, mint bármely érettségit tett emberé, — az önérzete nem engedheti, hogy vele mint mindenki rabszolgájával bánjanak, akkor megindul a hajszja, hogy „megmutassak“ neki, „ki az ur!“

Ime, így állunk ma a magyar tanítóság, a rosszul díjazott, nehéz körülmények által nyomott magyar tanítóság a legmagasabb czélok önzetlen szolgálataiban törekszik előre; s jutalmul minden oldalról rosszakarattal találkozik. Pedig ha a magyar tanítóság szép és nagy munkáját a maga érdeme szerint nem tudjuk megfizetni, legalább az erkölcsi elismeréssel feleltethetné a társadalom a saját mulasztásait.

Munkáviszonyaink.

Mindenki előtt furcsának tűnhetik föl az a körülmény, hogy hazánkban évről-évre nagy számban vándorolnak ki, állítólag munkahiány miatt, honfitársaink, viszont ezrével tódulnak be hozzánk a munka-kereső idegenek; s amíg a mieinknek nagy része a külföldön csak tengeti életét, vagy munkahiány miatt keserű csalódással visszatérni kénytelenítetik: addig az idegenek nálunk legtöbbször jó munkára találnak és oly keresetre tesznek szert, hogy abból nemcsak igényeiknek megfelelőleg megélni, de még szerezni is képesek.

Az említettek után kétségtelen az, hogy nálunk munkahiány per abszolútum nincs, hanem igenis a különféle munkanemekkel szemben helytelen és aránytalan a munkáskéz megoszlása. Ebben rejlik oka annak, hogy mégis sokan munka nélkül vannak. A válságos mezőgazdasági állapotok nyomozó sulya nemcsak a gazdákra, hanem az ország összes lakosaira egyaránt nehezedik, miáltal az egyéni és magán természetű érdekek a közérdek rovására tulsulyban érvényesülnek, mert a létkérdés forog koczán. Ez áll legfőképpen a mezőgazdaságnál, ahol az adózásokat és a bérösszegeket még a boldogabb időkben vetették ki és így éppen nem állanak arányban a mai szomorú viszonyokkal.

Mindenki iparkodik minél olcsóbban produkálni és gyakori az eset különösen a folyton nagyobb tért hódító bérleti rendszerek-nél, hogy az esetleges nagyobb munkakeresletet egyes lelketlen munkaadók a maguk előnyére tulságosan kizsákmányolják, úgy, hogy a keresetből a szegény munkás még napi szükségletét sem képes fődözni. Hogy ez az állapot elkeseredést szül, az amily természetes, épp oly megokolt. A következő azután vagy kivándorlásban, vagy vesztélyes természetű mozgalmakban nyilvánul, mert népünk az ipari, gyári, vagy nagyobb szabású szakmány munkák iránt sem elősze

retettel, sem hajlandósággal nem bír, távolabb vidékekre pedig ily sovány kilátások mellett elmenni, ott esetleg települni nem akar, mert bizalmatlan és ha már a nyomorúság sarkában van, inkább hallgat az eget-földet ígérő kivándorlási ügynökökre — kik titokban folyton működnek —, mint jóakaratu tanácsokra, és kivándorol.

Példa rá a telepítési törekvések sikertelensége, melynek kormány-biztosa ifj. Széchenyi Imre gróf annak idején valóban fáradságot nem ismerő odaadást és buzgalmat fejtett ki, hogy a balatonparti, filloxera által sújtott vidékek lakóinak megelhetést nyújtson. Községről-községre járt, hogy a népet kapacitálja, de ők oly igényekkel és követelésekkel álltak elő, hogy valóságos áldozatot akartak maguk számára kieszközölni s így sokan közülök inkább kimentek Amerikába. De egy másik eset is igazolja munkás-népünk ezt a sajátos gondolkozási módját. Legujabban történt ugyanis, hogy a mezőhegyesi cukorgyár részéről egy hivatalnokot küldtek le Orosházára. a munkás-szocializmus e fészkebe, azzal az utasítással, hogy annyi munkást fogadjon föl a gyár részére, amennyit csak tud; és mi lett az eredmény? az, hogy a munkahiányban szenvedő helyen egyetlen egy munkás sem jelentkezett.

Nagyon kár volna azonban az első lépések sikertelenségétől visszariadni és felhagyni az ez irányú további nemes törekvésekkel; sőt oda kellene hatni, hogy a jó példát követnek egyes nagy uradalmaink, gyárosaink, iparvállalataink és egyéb nagyszabású munka-vállalkozóink is, amely utóbbiaknál mindennél csak úgy hemzseg az idegen munkás.

Hogy népünkkel az ipari munkát megkedveltetni nemcsak fáradságba, de költségbe is kerül, az kétséget nem szenved, de tegyük félre az intéző körök egyelőre a szűkkeblűséget és a szigorúan vett anyagi érdeket és hozzanak némi áldozatot a hazának és a népnek az által, hogy adjanak előnyt — bár kezdetben veszteség árán is — a magyar honpolgároknak és nyújtsanak nekik alkalmat és módot arra, hogy a gyakorlott idegen munkások mellett betanulhassanak a különféle ipari munkákba, s részesítsék őket mindjárt kezdetben oly bánásmódban és bérben, hogy kedvüket ne veszítsék, sőt ellenkezőleg, hogy helyzetükkel kibékülhessenek, mert lehetetlen az, hogy mire idegen ember képes, azt egy magyar ember megtanulni és megtenni ne tudná, csak a jó és erős akarat ne hiányozzék.

A kezdet nehézségeit és költségeit sokszorosán fogja kárpótolni az a rendkívüli szolgálát, amelyet a hazának és közügynek teszünk. Ha ily módon tisztességes megelhetést biztosító munkát nyújtunk a haza határain belül munkásosztályunknak: úgy ne féljünk a munkás-szocializmustól és kivándorlástól, mert korszakalkotó munkát végeztünk.

I. W. M.

Vegyes hírek.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kasseljk Emilia okleveles polgári iskolai rajztanítónót a helybeli állami polgári iskolához segédtanítónővé nevezte ki.

— **Állandó gazdasági tudósító.** A m. kir. földművelésügyi miniszter Székelyhidy Viktor filloxera-biztost s lapunk munkatársát Nagy-Enyed város területére az állandó gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg. Gratulálunk!

— **Hymen.** Barthos József folyó hó 14-én jegyezte el Botos Irma kisasszonyt Sárdon.

— **Az időjárás** valóságos gyötrelmet a szegény szőlős gazdákra és bortermelőkre nézve. Nem elég, hogy esősre fordult az idő, hanem még oly hirtelen lehült, hogy hó is esett f. hó 18-án, ami talán 60 év óta nem történt.

— **Próbabál.** Mint lapunkban már jeleztük, Major József okl. táncztanító tanítási idejét befejezve, f. hó 15-én tanítványainak haladását bemutató, zártkörű táncvizsgát rendezett, hol városunk elite-közönségének színe-java részt vett, gyönyörködni a jó hírnevű táncztanító által annyi eleganciával betanított újabb és újabb tánczokban. Az újabb tánczok közül bemutatni láttuk a nemzetközi négyest, „Gavotte“-négyest és a „Gitaná“-t, melyek a — tánczosnők dicséretére legyen mondva — nagyon szépen sikerültek. A „Gitaná“-t nagyon csinos spanyol kosztümben tánczolták: Kovács Mariska, Magyar Jolánka, Müller Ida, Nagy Eliz kisasszonyok, oly szépen, hogy a közönség méltán tapsolta meg gyönyörű lejtéseiket. A négyeseket 50—60 pár tánczolta.

— **Monorán** f. hó 12-én volt az első jelentkezés házasságkötésre. Kauntz György 24 éves fiatal ember és Kesztner Katalin 22 éves hajadon, ev. luth. vallásúak, ünnepiesen öltözve tanuikkal együtt jelentkeztek Ágoston Géza anyakönyvvezető előtt, ki az előírt kérdéseket megtevé, a kihirdetés iránt az intézkedéseket megtette. A nép egyáltalában teljesen elfogulatlanul vette az új házassági rendet. Mindenesetre sok függ az anyakönyvvezetők helyes és tapintatos magatartásától, kiknek lehető legjobban meg kell adni a szükséges felvilágosítást.

— **A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara** a faterkedők és gőzfűrészyár-tulajdonosok érdekében közrebocsátja a magyar államvasutak aradi üzletvezetősége által kibocsátott azon pályázati hirdetményt, melyben az 1896, esetleg a következő 2 évben szükséges pályafentartási fak szállítására pályázatot hirdet. A szállítandó puha és tölgyfa anyagok méretei legkésőbb f. évi december hó 10-ig közöltnének a szállítóval. Az 1896 és esetleg 1897 és 1898 évekre megrendelt faneműek ugyanez évi április hó végéig szállítandók be. A pályázati feltételek alapján szerkesztendő ajánlatok legkésőbb f. évi november hó 20-án déli 12 óráig nyújtandók be a fennevezett üzletvezetőségnek. Az érték 5%-kát kitevő bánatpénz ugyanezen hó 19-éig teendő le az üzletvezetőség pénztáránál. A méretjegyzék és a pályázati feltételek, az általános és a pályafentartási fákra vonatkozó különleges feltételek kivételével, melyek csak az igazgatóságnál kaphatók, bármely üzletvezetőségnek és kereskedelmi kamaránál megtekinthetők.

— **Millenniumi Történet.** Az Athenaeum kiadó társulat a tizkötetes „Magyar Nemzet Története“ cz. műből a harmadik kötetet még ez évben készülni kibocsátani, míg a második kötet megjelenése csak az 1896. év elején várható. A sorrend ezen megváltoztatása azon okból volt szükséges, mert a millennium alkalmából, főleg az Árpád-kor történetére vonatkozólag, annyi fontos kutatás történt, hogy dr. Marczali egyetemi tanár, ezen korszak (2-ik kötet) írója, ki minden a mai napig felszínre került legkisebb adataira is kiterjeszti figyelmét, a könyv megírásában lassan kénytelen előrehaladni. A mű negyedik, hatodik és kilencedik kötete már

kéziratban közel van a befejezéshez és így minden valószínűség szerint a millennium évében a új felerésze a közönség kezébe kerül.

— **A prágai Szent-György-szobor mása.** Csak kevesen tudják nálunk is, hogy a világszerte híres prágai Szent-György-szobor magyar szobrászok műve. 1373-ban csinálták a kolozsvári Márton és György szobrászok. Hogy a magyar szobrászat történetére vonatkozó emlékek kiállítása minél teljesebb legyen, a történelmi főcsoport megbizta Pulszky Károlyt, hogy külföldi utja alkalmával annak a szobornak a gipsz-másolatát szerezze, illetőleg vásárolja meg.

— **A színek hatása.** A színek jelentőségét az általános felfogás már rég megalapította, sőt könyvekben is meg van írva, hogy a kék szín hűséget, a zöld reményt, a sárga irigységet és bánatot, a vörös szerelmet, a fehér ártatlanságot, a sűrű és fekete szín gyászt jelent. Ámde a színeknek ez az általános magyarázata sehogy sem felel meg annak a hatásnak, melyet azok az emberre gyakorolnak. Ujabbban ismét kísérletek történtek e téren, még pedig hipnotizált emberekkel, akikre színes üvegen át esett a fénysugár. Kitént ugyanis, hogy a kék sugár szomorúságot okoz, a sárga szenvedélyes vonalmat szül, a vörös pedig kellemes érzést és örömet. A zöld és ibolya szín rend szerint közönyösen hagyják az illetőt.

Ezredéves kiállítás.

Szekerények kölcsöndija a kiállítás. A kiállítás végrehajtó bizottsága a következőkben állapította meg a kiállítási szekerények, állványok és asztalok kölcsöndiját:

Falmenti üvegszekerény alacsony telealjjal folyóméterenként 20 frt. Szabadon álló üvegszekerény négyzetméterenként 22 frt. Falmenti üvegszekerény magas telealjjal 18 frt. Szabadon álló üvegszekerény magas telealjjal 20 frt. Falmenti üvegszekerény alul egész nyitott 16 frt. Szabadon álló, alul egész nyitott szekerény 19 frt. Szabadon álló asztal négyzet méterenként 7 frt. Szabadon álló állvány 11 frt. Falmelletti állvány 9 frt. E díjakba be vannak számítva a tisztogatási, őrzési, szállítási és összes egyéb mellék költségek, az alap-térdíjat s a biztosítást kivéve.

A térdíjak befizetése. A nagy közönség erős bizalmáról és nagy lelkesedéséről tesz tanuságot, hogy a bejelentett kiállítók között eddig visszalépő alig akadt, s hogy még egyre iparkodnak pótbjelentéseket érvényesíteni, valamint a kiállítók sietnek a rájuk eső térdíjakat sietősen befizetni. Míg 1885-ben ilyen időben még alig néhány ezer forint volt a kiállítás pénztárában, most a már befizetett térdíjak összege tetemesen meghaladja a hetvenezer forintot. A térdíjaknak sietős befizetése azért kívánatos és előnyös a kiállítóknak, mert a műszaki osztály már erősen dolgozik a belső beosztásokon és elrendezési terveken s első sorban természetesen azokról fog gondoskodni, akik minden irányú kötelezettségüknek megfelelték. Szól ez legfőképpen a XII. csoport, a butor és dekoratív-ipar kiállítóknak, akik külön fülkékben állítanak ki, s akiknek természetesen csak annyiban tartanak fenn fülkét, amennyiben a térdíjakat idejében befizették.

Ballon coctif a kiállítás. A császári és királyi hadügyminiszterium legujabban ismét egy olyan tárgy kiállításában állapodott meg, amely bizonyára a legszelebb

körök érdeklődését fel fogja kelteni. Egy ballon coptif ez, amelyet teljesen felszerelve és állandó működésben fognak bemutatni. E célra a közös hadseregnek most készülő legnagyobb ballouját hozzák a kiállításra, s azt a falu nagy terén helyezik el.

Apróságok.

A vicinális vasuton.

A konduktor (a kiszálláskor): Ön a beszálláskor nem váltott jegyet s e miatt meg fogják büntetni.

Az utas: Bocsánat, az úgy azóta már elévült.

Megnyugtatás.

Ur (az állomásfőnökhöz): Nem jön ma több vonat? Az anyósomat várom.

Főnök: Nem jön több, legyen teljesen megnyugodva.

Az udvariasság netovábbja.

Kövérur (nagy melegben): Kisasszony, szabad az árnyekomat fölajánlani?

Félreértés.

A paraszt asszonynak meghalt a fia. A halottkém így szól hozzá:

— Ugy-e a fia asztmátikus volt?

— Nem, kérem, csak mechanikus.

Lassan ír.

Felsőbb leányiskolai hölgyecske lép be a könyvkereskedésbe.

— Kérem Arany János verseinek füzetes kiadásából a kilencedik füzetet.

— Sajnálom, — felel a segéd, — de eddig még csak a hetedik füzet jelent meg.

— No, hallja, az az ur is lassan írja a verseit!

Közgazdaság.

Alsófehérmegyében az utóbbi években felmerült gazd. rovar-károkról.

— Versényi Károlytól. —

(Vége.)

8. Cserebogár (*Melolontha vulgaris* Fabr.) Megyénkben 1887. május havában nagyobb mértékben fellépett.

9. „*Chortophila sepia* Meig (*Authomyia* *Haberlandti* Schin.)“ nevű légyfajhoz tartozik.

Megyénkben a balázsfalvi járásban tavaly ősszel a korai buzavetésekben lépett fel, a nélkül, hogy nagyobb mérvű károkat okozott volna.

II. A kapás növényeken fellépett:

1. *Haltica* sp. A repcén és répán élő földi bolhák különféle *Haltica*-fajhoz tartoznak.

Megyénkben a kis-enyedi járásban a répát több ízben megtámadta.

III. Takarmány és kereskedelmi növényeken fellépett:

1. *Aphis brassicae* L. (Hamuféreg) a balázsfalvi járásban az őszi repcét s a búkkönyt több ízben megtámadta.

2. *Aphis* sp. a búkkönyt több ízben megtámadta.

3. *Apion trifolii* L. Ez a kis orrmányos bogár a lóheréseket szokta rongálni. Néha az *Apion apricans* is társul szegődik hozzá. Roppant károkat képes okozni.

Megyénkben nagy mértékben a múlt évben lépett fel, nagy mérvű károkat okozván.

IV. Gyümölcsfákon és szőlőkben fellépett rovarok és atkák.

1. *Psylla pyrisuga* Foerst. Maga a kifejldött szárnyas rovar, de kivált szárnyatlan álcái és nymphái a körtefa fiatal hajtá-

sain csapatosan élnek és szívják a körtefa nedveit. E miatt a levelek összezsugorodnak, megsárgulnak és végre megfeketedve elszáradnak; sőt ha sok rajtuk a rovar, így járnak még a fiatal hajtások vegei is. (Természettudományi Közlöny 1886 p. 366.)

Megyénkben Besenyőn a körtefákon észleltem.

2. *Aphis Persicae* Boy. Őszi barackfákon találattik, amelyen a levelek fodrosodását okozza. A balázsfalvi járásban észleltem.

3. *Schizoneura lanigera* Hausm. A vértetű hazánkban legelőször Pozsonyvármegyében, Pusztá-Födemesen, gróf Zichy Ferencz kertjében lett megállapítva, hová az ott megjelent vizsgálat adatai szerint már 1875-ben hurczolták be Franciaországból hozott almafa csemetekkel. A földművelésügyi miniszterium a nagy közönséget a vértetű rendkívül kártékonyására és behurczolásának veszélyes voltára körlevéllel figyelmeztette.

Azóta az országban több helyütt fellépett.

Megyénkben, hála Istennek, még eddig nem fordult elő. Mindazonáltal az óvó-intézkedések megtételére megyénk közönsége már múlt évben felhivatott. A vértetű különösen az almafákon tesz nagy mérvű pusztításokat.

Azon megyék, amelyekben a vértetű már fellépett szabályrendeletet hoztak a vértetű ellen teendő óvintézkedésekről.

4. *Phylloxera vastatrix*. A szőlőpusztító phylloxeráról a földművelésügyi m. kir. miniszterium minden évben külön jelentéseket ad ki.

Megyénkben, sajnós, több-felé fellépett. Így: Magyar-Igen, Magyar-Becze, Fugad, Karácsonyfalva, Túr, Balázsfalva, Monora községekben.

5. *Phytoptus vitis*. Land E szőlőatka, mely a szőlőleveleknek alul szőszös felhólyagosodását idézi elő, országjárta el van terjedve, a nélkül, hogy valami érezhető kárt okozna. De 1885-ben Hódmező-Vásárhelyen állítólag oly nagy mértékben lépett fel, hogy a szőlő termése is megsínylette. Nem lehetetlen azonban, hogy e kárnak tulajdonképpen nem a *Phytoptus*, hanem a *Peronospora* volt az okozója. (Természettudományi Közlöny 1889 p. 462.)

6. *Peronospora viticola* DBy. A szőlő peronosporája. Megyénkben 1893-ban lépett fel nagy mértékben. Előfordult azonban tavaly s az idén is majdnem mindenfelé. A permetezés elkerülhetetlenül szükséges a baj elhárítása végett.

7. *Nematus ventricosus* Klug. A köszméte darázs ál-hernyója. A balázsfalvi járásban a köszméte-bokrokon lépett fel, a nélkül, hogy nagyobb kárt okozott volna.

V. Az állatokban kárt tett rovarok:

1. Kolumbácsi légy. (*Simulium Columbaense* Schönh), A volt földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium 1883-ban a korán elhunyt Dr. Tömösváry Ödön-nel behatóan tanulmányoztatta az Al-Dunánál a kolumbácsi légy életmódját és fejlődési viszonyait, valamint az ellene való védekezést. Tömösváry ide vágó tanulmányainak és kutatásainak eredményét a többi között egy színes táblával ellátott népszerű füzetben ismertette, amelyet a miniszterium 1884 tavaszán kiadott és melyből a kolumbácsi legyekről leginkább meglátogatott vármegyéknek 850 példányt kiosztott.

Ez az intézkedés tökéletesen helyes és indokolt volt, mert a kolumbácsi legyek az Alsó-Duna mentén fekvő, sőt a szomszédos

vármegyékben is állandó-endemikus csapás gyanánt nehezdednek a marhatenyésztésre.

Megyénkben 1885-ben lépett fel először nagy mértékben, még pedig Triupod, Valea Dosului határban az alispáni jelentés szerint. Azóta több ízben fellépett, ez évben is Alvinczen és Gyulafehérvár környékén, nagyobb mérvű pusztítást tevén a legelő marhákban. Már 1886 tavaszán kiadta a földművelésügyi miniszterium az összes érdekelt vármegyék községeknek figyelmeztetését a kolumbácsi legyek tárgyában. A legújabb ajánlat szer a legyek csipése ellen, amit sikerrel mi is használtunk, a jodoformos ke-nőcs és ezzel kell bedörzsölni az állat fejét, nyakát, szügyét, hasát és ivarszerveit.

2. *Simulium nanum* Zett. Sebesi Ádám nagyenyedi rendőrtanácsos közlése szerint ez a *Simulium*-faj 1889-ben Abrudbányától le Nagy-Enyedig június 18-tól kezdve kisebb rajokban mutatkozott, s a munkások fedetlen lábszárát, valamint a marhák szügyét, hasát és ivarszerveit támadta meg. A szurás helyén jelentékeny dagánat keletkezett, minek következtében az állatok több napig betegek voltak; 2%-os karbolsavoldattal kezelve azonban 3—4 nap alatt meggyógyultak.

Ez az első eset, hogy ennek a légyfajnak kártételei nyilvánosságra jutottak. Valószínű, hogy Erdély más vidékein is előfordult, de eddig a valódi kolumbácsi légygel tévesztették össze; és alkalmasint úgy lesz, hogy azok az adatok, amelyeket a kolumbácsi légyről Alsó-Fehér, Torda-Aranyos és Kolozs vármegyékből felsoroltunk, tulajdonképpen szintén mind erre a fajra vonatkoznak.

VI. Más-féle állatok kártételei:

1. A mezei egerek.

A vármegyében különösen az őszi vetésekben tettek kárt.

2. A vízi poczok (*Arvicola amphibus* L.)

A vízi poczok Csekelakán báró Kemény Géza kertjében okozott jelentékeny károkat; de Udvarhelyvármegye több községéből is hallott a tudósító panaszokat, melyekből az látszik, hogy ez az emlősfaj Erdélyben jelentékeny szerepet játszik. Szent-Erzsébeten 1887/4 telén 5 darab 8—9 éves almafa-oltványt és 8 darab karvastagságú cserfát rá-gott el. 1884/5-ben már 50 darab 8—10 éves, állandó helyükre kiültetett oltványt semmisített meg, az oltványiskolában pedig több százat, Csekelakán, báró Kemény Géza kom-lóságában 1000 komlótövet lerágott s a lerágott darabokat fészkeben rakásra halmozta. Cspadába, ásott gödörbe nem megy.

A fentebbiek természetesen nem ölelik fel mindazokat károkat, amelyek az utóbbi években vármegyénkben kisebb mértékben fordultak elő, a nélkül, hogy szembetűnő károkat okoztak volna.

Csarnok.

Leányokat szeretni . . .

Leányokat szeretni,
Vagy a mi egyre mén:
Szivére tört kivetni
Jól megtanultam én.

Sok részem volt a jóban;
Szerettem szüntelen,
Érző szivem valóban
Üres nem volt so'sem.

Egy szép leány láttára
Mindig lángot vetett,
Mindig jutott bálványá,
Mindig csak szeretett.

S a sok közül hűséges
Csupán csak egy akadt,
Ez egy te vagy, te édes,
De pótolsz százakat.

Maróthi János.

Budapesti figurák.

Irtá: Maróthi János

Emancipált nők.

Valódi, telivér emancipált hölgyet három év előtt volt szerencsém első ízben láthatni és tanulmányozni. Színházi előadás után egy józsefvárosi kerti vendéglőbe tévedtem, ott aztán nemcsak a magam, de az egész közönség figyelme egy asztal felé irányult, ahol a jelzett szabadelvű nő helyet foglalt.

Az emancipációt a nők abban találják, hogy teljesen egyenrangúak lehessenek a férfakkal és kivétel nélkül egyazon jogokban részesüljenek, mint az erősebb nem. Ez okból az emancipációért lelkesülő hölgyek külső viseletükben is utánozzák a férfiszokásokat, amely igyekezetük által palam et publice nyilvánvalóvá teszik elveiket. Fentnevezett hölgy férfiszabásu kék bluzba szorította karsu alakját, azonfelül gallert, mansettát és nyakkendőt viselt. Dus hajzata rövidre volt nyírva, füleiből hiányzottak a szokásos függők (ékszer egyáltalában nem hordott magán), lábait keresztbe rakta és formás ujjai között cigarettát tartott, melyet időközben sikkesen emelt gyöngyfogai közé.

Mondani se kell, hogy szakadatlan figyelem tárgyát képezte és különösen a hölgyek kíváncsiságának volt leginkább kitéve, kik — természetesen — a legellentétebb véleményeket táplálták felőle. Mi férfiak valamennyien bájosnak és elragadónak találtuk, mert nekünk szörnyen tetszik mindaz, ami excentrikus s ami elüt a közönségestől és a megszokottól.

Hölgyemet szüntelen vizsgálat alatt tartva, tekintetem szinte megmerevedni látszott, annyira elmélyedtem legesekélyebb mozdulata megfigyelésében is. Ezenközben formáltam meg magamnak nézeteimet a nőemancipációról.

Nálunk Budapesten még kevés tipikus alkja található ennek a főleg Amerikából átplántált új iránynak, mely a külföldön, de még Magyarhonban is lassan-lassan tért hódít magának.

A valódi magyar nő nem tudja teljesen magáévá tenni az emancipáció elveit. Amit el is fogad közülök, azt a fejlődés s a haladó kor jogos követelményének tekinthetjük inkább. A magyar nő a női hivatás teljes tudatában van és nem tudja megtagadni a természetétől örökölt mivoltát, valamint nem áhítozik a férfit megillető babérok után. Tény az, hogy a nőemancipáció kérdésének felszínre hozatala utat nyitott a nőknek tehetségük oly irányban való érvényesítésére, melyre annakelőtte még csak nem is gondolhattak s így manapság minden téren találkozunk nőekkel, kik nyilvános, kö- és magánhivatalokban keresik kenyerüket s evvel megzáfolyják azt a régi hitet, mintha ők kizárólag a férfi ugynevezett „erős” karjaira volnaik utalva és rászorulva.

A tudomány is megnyitotta előttük kapuját.

Ebben és csupán csak ebben találhatjuk a nőemancipáció valódi, értékes vívmányát. Ellenben föltétlenül elítélendőnek tartjuk a nevetséges külsőségekben nyilvánuló emancipációt, mely nem egyéb divatnál, még pedig a — hóbortos fajtából. A férfiszokásokkal

hetvenkedő nő elveszti bájos nőiségét és természetellenességével legfőkébb szánalmas hatást kelt a férfiakban.

Budapesten az emancipált nők közé számították a kerékpár-sport híveit, kik az utóbbi időben felszaporodtak. A városliget zöld mezőin szép számmal találhatók bizarr öltözékű, szokké-sapkás hölgyek, kik nesztelenül tovairamodó biciklivel szórakoznak. Nyomukban vannak természetesen a férfi biciklizők s a rögtönzött versenyek alkalmával nem ritkán hölgyek kaparítják el a dícsőséget a férfiak orra elől.

Oh, hiszen a hölgyek mindenhez értenek ezen a világon!

A főváros utcáin csak nagy ritkán mutatkoznak a kerékpáros nők. S ha véletlenül egyike végigsiklik az aszfaltos utczaközépen, — van mit nevetniük a suhancz gyermeknek.

Társaságokban az emancipált nők egyik alfajának tekintik a szokimondó hölgyeket, kik őszinte megjegyzéseikkel, valamint avval, hogy minden beszéd tárgyhoz sansz gene hozzászólnak, feltűnést keltenek. Hát ami ezt illeti, az őszinteséget minden ember szép erénynek tartja, a túlzás azonban itt is viszsztatetszést szül, mert az illemkönyv az őszinteség helyett sokszor hallgatást parancsol. Viszont minden nőről feltételezzük, ha művelt, hogy a társalgási témákhoz általában hozzá tudjon szólni. Azonban a hölgyeknek sok esetben avval kell belbizonyítaniok tudásukat, hogy — hallgatnak.

Részemről sohasem fogom emancipálni tartani, elismerni azt a hölgyet, ki theája mellé öt-hat cigarettát szí el a — kávéházban, vagy aki egy pompás vacsora után a — vendéglőben székre rakja fel a lábait és hangos parancs-szóval rendeli meg notáját a cigánynál. Az ilyen feltűnési viselkedésben szenvedő nőt (hál' Istennek, kevés a számuk itt Budapesten) nem szabad egy kalap alá venni azon nőekkel, kik férfiúi bátorsággal és erővel szállnak szembe az élet küzdelmeivel és legyőzve női gyöngeségüket, szorgalmuk s tudásuk által a férfakkal helyekednek egy polczra.

A nőemancipációnak ily módon való érvényesítése hasznára válik az emberiségnek, ellenben azon nők, kik klubot alakítanak és azt tűzik ki czélul, hogy nadrágban járassanak, párbajt vívbassanak stb. . . . e nők nem annyira emancipáltak, mint inkább szánandó teremtsései az Istennek.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó: CIRNER J. JÓZSEF.

Ifj. Cirner József könyvnyomdája, Nagy-Enyeden.

Henneberg-selyem

csakis akkor valódi, ha közvetlen gyárból rendelik — fekete, fehér és színeseket 35 krtól 14 frt 65 krig méterenkint — sima, csikos, kozkázott mintázottakat, damasztot (tb. mintegy 240 különböző minőség és 2000 mintázatban) stb. **postabér- és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat posta fordultával küld: Henneberg G. (es. k. udvariszállító) selyemgyára Zürichben.** Svájzbacsimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg rágasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintézetnek. (1)

682—895. szám

Árverési hirdetés.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbíró 1895. évi 2432., 2285. és 2527.

számu végzése következtében dr. Ronai János ügyvéd által képviselt Mendl Simon szeszgyára. M. Cognac kiviteli vállalat és Czell Frigyes és fiai javára Turk Bazil ellen 353 frt 50 kr., 83 frt 78 kr és 292 frt 74 kr. s jár. erejéig 1895. évi augusztus hó 16-án foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 1638 frtra becsült 2 billiard-asztal, 7 fehér márvány asztal, 10 nagy tükör, 6 festett ebédlő asztal, 6 hosszú fehér asztal, 150 darab 150 darab nádülésű szék, 1 üveges zárt batar, 3 fláker-ló, 5 sifoner, 6 vas mosdó-kredencz, 5 vaságy, 2 olajfestmény és 1 inga-órából álló ingóságok nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. járásbíró 2637—1895. sz. végzése folytán fenti tőkékövetelés, ennek 6% kamatai és eddig összesen bíróság már megállapított költségei erejéig helyben, alperes vendéglőjében leendő eszközésére 1895. évi október hó 25. napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107 és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legelőbbet ígérőknek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Balázsfalván, 1895. évi okt. hó 5-én.

Thát György,
kir. bír. végrehajtó.

Must-eladás.

A nagyenyedi ev. ref. Bethlen-főiskola **miriszlói szőlőjében** f. hó 27. és következő napjain leszüretelendő

must-

termésnek a főiskolát megillető mintegy 40—50 hektoliternyi része nyílt árverés útján el fog adatni.

Ezen első rendű fajbornak kikiáltási ára hektoliterenként 30 forint.

Az árverés f. hó 29-én d. e. 10 órakor fog megtartatni **Nagy-Enyeden a főiskola jog- és jószágigazgatósági irodájában**, hol a részletes feltételek korábban is betekintheők.

Bánatpénzül 100 frt teendő le.

Zárt ajánlatok is elfogadotnak, melyek 100 frt bánatpénzzel ellátva az árverés megkezdése előtt beadandók.

Árverezni szándékozók a termés minőségéről a szüretelés helyszínén már az árverés előttmeggyőződést szerezhetnek maguknak.

Nagy-Enyeden, 1895. okt. 18.

A Betlen-főiskola jog- és jószágigazgatósága.

Sz 93—895. A. j.

Árverési hirdetés.

A m. kir. kincstár birtokában levő és alulírott pénzügyigazgatóság kezelése alatt álló alsófehérmegyei Maros-Portus és Alsó-Maros-Váradja közt a Maros folyón át vezető hid vámszedési joga, valamint a hozzá tartozó s a Maros jobb partján fekvő vámház eddigi bérlete a folyó év végével lejárván, 1896. évi január hó 1-től kezdve 3 egymásután következő évre, tehát 1898. évi decz. hó végéig a legtöbbet ígérőknek fog haszonbérbe adatni.

E czélból **folyó évi november hó 7-én d. e. 10 órától 12 óráig** a nagyenyedi m. kir. pénzügyigazgatóság helyiségében nyilvános árverés fog tartatni.

Kikiáltási ár 5000 frt.

A szóbeli árverés megkezdése előtt alulírott pénzügyigazgatóságnál írásbeli ajánlatok is benyújthatók. Ily ajánlatok 50 kros bélyeggel ellátva a kikiáltási árnak 10%-ával bánatpénzül terhelve, ajánlattevő által aláírva adandók be s ezekben az ajánlott összeg számokkal és betűkkel világosan kiírandó, ugyszintén világosan kiteendő ajánlattevőnek az a nyilatkozata, hogy ő az árverési feltéte-

Nagy-Lak, esetleg M.-Káptalan határában levő

tagosított birtokok

haszonbérbe adandók. Értekezhetni a tulajdonossal Nagy-Lakon **Bartha Lajos és nejével.** 1-3

Eladó tagosított birtok

Nagy-Enyed határán.

Bővebb felvilágosítást nyújt e lap kiadó-hivatala.

509—szám 1895. év.

Árverési hirdetés.

Alólírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagyenyedi kir. járásbíró 2930/895. számú végzése által Jakabfy Albert végrehajtó javára intregaldi lakos Bulkán Juon és társai ellen 76 frt 87 kr tőke, ennek 1895. évi július hó 1. napjától számítandó 6% kamatai és egyéb törvényes járulékaik követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság foglalt és 410 frt 50 kr-ra becsült, még pedig Nekreale Györgynél: 1 tehén, 1 tulok, 1 juh, 1 notin: 120 frt 50 kr; Bulkán Juonnál: 2 tehén és borjú: 80 frt; Bulkán Jozsifnál: 1 disznó, 2 tulok: 75 frt. Bulkán Andronicnál: 2 tulok, 1 ló: 105 frt; Veereale Szimionnál: 2 boglya széna: 80 frtból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 3886—1895. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Intregaldon a közösi előjárás hazánál leendő eszközésére 1895. évi okt. hó 31-ik napjának délelőtt 10 órája határidőül kitűztek és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsárón alól is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt N.-Enyeden, 1895. évi okt. hó 8-án.

Gajzágó Simon,
kir. bírósági végrehajtó.

Főnyeremény esetleg
500.000
márka.

Szerencse-jelentés!

A nyereményekért
az állam
kezeskedik.

Meghívás a Hamburg állam által biztosított nagy pénzsorsolás nyeremény-
esélyeire való részvételre, melyben

10 millió 98,720 márkát

mulhatlanul nyerni kell.

Ez előnyös pénz-sorsolás nyereményei, melyben tervszerűen csak 112,000 sorsjegy foglaltatik, a következők:

A legnagyobb nyeremény esetleg 500,000 márka.

Főnyeremény	300,000 márka	56 nyeremény á	5000 márka
1 nyeremény	200,000	106	3000
1	100,000	226	2000
2	75,000	822	1000
1	70,000	1325	400
1	65,000	20	300
1	60,000	132	200 és 140
1	55,000	38050	155
2	50,000	7990	134,100,98
1	40,000	7448	69, 42 és 20
3	20,000		
21	10,000		

összesen: 56,200 nyeremény,

mely rövid néhány hónap alatt, 7 osztályban biztosan eldőlt.

Az első osztályu főnyeremény 50,000 márka, mely a második osztályban 55,000 márka, a harmadikban 60,000, a negyedikben 65,000, az ötödikben 70,000, a hatodikban 75,000, a hetedikben 200,000 márkára növekszik és így a 300,000 márkás főnyereménnyel 500,000 márka lehet.

Ezen első nyeremény-sorsolásra, mely hivatalosan van megállapítva:

egy egész eredeti sorsjegy ára csak 3 frt 50 kr,
egy fél " " " " 1 " 75 "
egy negyed " " " " " " 90 "

A megtörtént húzás után minden résztvevőnek felszólítás nélkül nyomban megküldöm a hivatalos sorsolási jegyzéket.

Sorsolási tervet az államezimerrel ellátva, melyből a betétek és a nyereményfelosztások mind a hét osztályra megtudhatók, előre küldök díjtalanul.

A nyereménypénzek kifizetése és szétküldése közvetlenül tőlem történik az érdekeltekhez, pontosan és szigorú titoktartás mellett.

Megrendelések postautalvánnyal vagy levélben kéretnek.

Megbízásokkal a küszöbön álló pénz-sorsolásra tehát azonnal, de leg-ésőbb folyó évi október hó 31-ig ki-ki bizalommal forduljon:

HECKSCHER JÓZSEF, Bank- és pénzváltó üzletehez, **Hamburgban.**

Ajánlom a t. közönségnek a **frissen érkezett**

BÜKSZÁDI,

Baross, borszéki, budai, gieshübli, Margit, Selters, carlsbadi, mühlbrunni, Sprudel és Salvator
gyógyvizeket.

Együttal felhívom nagybecsű figyelmüket a raktáromban levő, **legjobb**nak elismert **beocsini**

PORTLAND és ROMAN CEMENTRE,

melyek nálam **gyári árban** kaphatók.

Teljes tisztelettel

Bisztricsány Lajos.